

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/10/10/96

OSZCZĘDNOŚCI, POŻYCZKI, POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA MATERIALNEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Jak wynika z analizy sytuacji gospodarstw domowych¹, po raz pierwszy od trzech lat odsetek ankietowanych określających poziom życia swoich rodzin jako średni i powyżej średniego przewyższa odsetek respondentów deklarujących życie skromne i ubogie. Zaobserwowane zmiany samooceny poziomu życia gospodarstw domowych są pierwszym od lat symptomem poprawy jego oceny. Jednocześnie odnotowano postępujące rozwarstwienie badanej zbiorowości i dalszą pauperyzację grup najsłabszych ekonomicznie. Diagnozy poziomu życia i warunków materialnych gospodarstw oparte są na subiektywnych ocenach i deklaracjach ankietowanych.

Dobrym wskaźnikiem sytuacji materialnej rodzin są informacje dotyczące poczucia bezpieczeństwa materialnego, stan oszczędności oraz konieczność zadłużania się w celu zaspokojenia bieżących potrzeb².

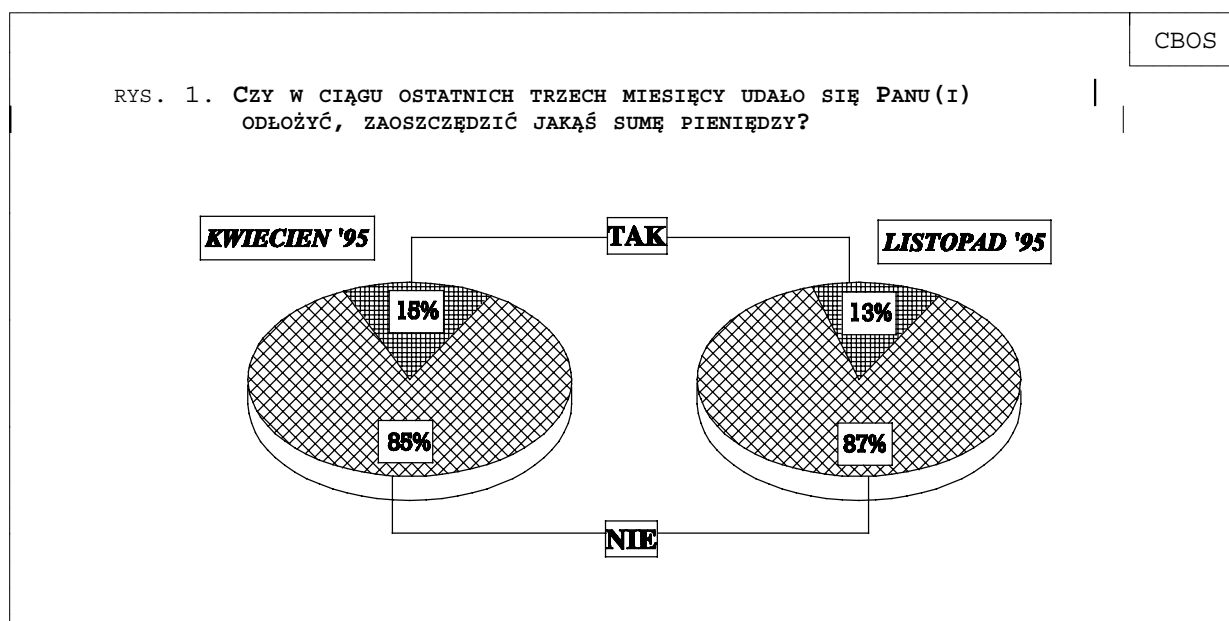
OSZCZĘDNOŚCI

Porównanie wyników sondaży z kwietnia i listopada '95 dowodzi, że koniec roku jest okresem raczej wyzbywania się pieniędzy niż oszczędzania. Odkładanie rezerw finansowych w ciągu trzech miesięcy poprzedzających badanie zadeklarowało w listopadzie 13% ankietowanych (w kwietniu oszczędzający stanowili 15% badanej zbiorowości). W listopadzie wzrósł w porównaniu z kwietniem (z 48% do 52%) odsetek respondentów, którzy twierdzili, że nie mają odłożonych żadnych pieniędzy umożliwiających im egzystencję w przypadku nagłego braku dopływu gotówki. Pozostaje to w sprzeczności z zaobserwowaną w tym samym czasie poprawą kondycji materialnej gospodarstw domowych. Wyjaśnienia należy szukać w tym, że koniec roku jest zawsze okresem zwiększonych wydatków, a poprawa warunków materialnych przejawia się najpierw w zaspokojeniu bieżących potrzeb i wzmożonej konsumpcji, dopiero potem w inwestowaniu czy oszczędzaniu.

¹ Por. komunikat "Materialny poziom życia gospodarstw domowych", styczeń '96.

² Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (66) zrealizowano w dniach 9-12 listopada '95 na 1254-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W ciągu trzech miesięcy poprzedzających sondaż tylko nielicznym udało się odłożyć jakąś sumę pieniędzy.

Możliwość odkładania pieniędzy związana jest w sposób oczywisty z wysokością dochodów, oceną warunków materialnych i współwystępującą z cechami położenia materialnego pozycją społeczno-zawodową. Oszczędzanie deklaruje co trzeci ankietowany z wyższym wykształceniem (34%), co trzecia osoba dobrze sytuowana (34%), co czwarty mieszkaniec wielkiego miasta (23%), co czwarty badany deklarujący relatywnie wysokie dochody. Są to związki oczywiste. Jednak z deklaracji dotyczących odkładania pieniędzy nie wynika, czy mamy do czynienia z tzw. nadwyżką finansową, czyli oszczędzaniem w rozumieniu ekonomicznym, czy też jest to "ciułanie" drobnych sum z przeznaczeniem na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny.

Przypomnijmy, że blisko połowa ankietowanych stwierdziła, że musi na co dzień oszczędzać pieniądze na poważniejsze zakupy³.

³ Por. komunikat "Materialny poziom życia gospodarstw domowych", styczeń '96.

W ciągu trzech miesięcy przed badaniem respondentom udało się zaoszczędzić średnio po 836 zł, czyli po około 279 zł miesięcznie. O tym, że mamy do czynienia z różnymi jakościowo zachowaniami, świadczy zróżnicowanie wielkości zaoszczędzonych kwot.

		CBOS
Wysoko sum zaoszczędzonych w ciągu trzech miesięcy poprzedzających sonda		
Poniżej 100 nowych złotych	17%	
101- 200	14%	
201- 500	32%	
501-1000	19%	
1001-2000	10%	
Powyżej 2001	8%	
		N=142

Największa część (63%) oszczędzających odłożyła sumy nie wyższe niż 500 zł. W tej grupie znaczny odsetek (17%) stanowią całkiem drobni "ciulacze", odkładający po około 33 zł miesięcznie. Jednocześnie prawie co piąty badany (18%) odłożył w tym czasie ponad 1000 zł.

Osoby słabsze ekonomicznie (nisko wykształcone i niewykwalifikowane, nisko uposażone i o złej kondycji materialnej)⁴ w zdecydowanej większości oszczędzają niewielkie sumy (średnio po około 170 zł miesięcznie), które przeznaczone są prawdopodobnie na zaspokojenie bieżących potrzeb rodziny.

Wysokość odłożonych kwot świadczyć może o tym, że w większości przypadków jest to raczej strategia życiowa niż skłonność do oszczędzania. Za tą tezę przemawia fakt, że "oszczędni" wywodzą się w największym stopniu spośród tych, którym z założenia starcza na co dzień, ale muszą oszczędzać na poważniejsze zakupy.

⁴ Ze względu na małe liczebności bezwzględne (ogółem 142 osoby, które w tym czasie odkładały pieniądze) poprzestajemy na ogólnych stwierdzeniach.

Tabela 1. Oszczędzający według deklarowanego poziomu życia (N=142)

Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Odsetek ogółu oszczędzających	Średnia suma zaoszczędzonych pieniędzy w ciągu trzech miesięcy (w nowych zł)
Żyjemy bardzo biednie - nie starcza mi (nam) nawet na podstawowe potrzeby	1	68
Żyjemy skromnie - musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	13	423
Żyjemy średnio - starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy	68	794
Żyjemy dobrze - starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania	15	1200
Żyjemy bardzo dobrze - mogę (możemy) pozwolić sobie na pewien luksus	3	2398

Z powyższego zestawienia jasno wynika, że o nadwyżkach finansowych można mówić tylko w odniesieniu do tych nielicznych (łącznie 6% badanej zbiorowości), którym starcza pieniędzy na wiele bez specjalnego oszczędzania. W pozostałych przypadkach należałoby raczej mówić o przeczności i taktyce ekonomicznej, zmierzającej do zaspokojenia potrzeb rodziny mimo skromnych funduszy.

JAK LOKUJEMY SWOJE PIENIĄDZE?

Suma odłożonych pieniędzy w ostatnich trzech miesiącach poprzedzających sondaż nie odzwierciedla faktycznego stanu oszczędności zgromadzonych przez Polaków, nie wskazuje też metod postępowania z zaoszczędzoną gotówką. Dobrym wskaźnikiem faktycznego stanu posiadania są dane o sposobach lokowania pieniędzy.

Tabela 2

w procentach

Czy mają Państwo jakieś oszczędności? Czy są to:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV '94 (N=1207)	IV '95 (N=1177)	XI '95 (N=1254)
- książeczka oszczędnościowa	21	14	17
- konto bankowe terminowe w złotych	6	8	11
- konto bankowe a vista w złotych	6	7	9
- bony lokacyjne	2	1	2
- walutowe konto bankowe terminowe	6	4	4
- walutowe konto bankowe a vista	6	3	4
- akcje firm notowanych na giełdzie	4	3	2
- obligacje skarbu państwa	2	2	4
- jednostki uczestnictwa w funduszu powierniczym	2	1	1
- polisa ubezpieczenia na życie	23	18	18
- kosztowności	9	8	9
- gotówka (w złotych) w domu	16	11	15
- waluty w domu	3	3	2
- inne oszczędności	2	1	1

Ogólnie można stwierdzić, że rośnie popularność lokowania pieniędzy na kontach złotych. Od kwietnia '95 nieznacznie zwiększył się odsetek deklarujących posiadanie oszczędności w złotych - zarówno w domu, jak i na książeczkach oszczędnościowych. Dwukrotnie wzrosło inwestowanie pieniędzy w obligacje skarbu państwa, co zapewne jest rezultatem istnienia ulg podatkowych związanych z ich zakupem.

Inne sposoby dysponowania różnego rodzaju lokatami finansowymi pozostały na poziomie z kwietnia '95.

Preferencje w zakresie dysponowania oszczędnościami są zróżnicowane. Duże rozproszenie oszczędności oraz małe liczebności bezwzględne kryjące się za odsetkami nie pozwalają wnioskować o środowiskowych zróżnicowaniach zachowań "oszczędnościowych".

Posiadanie książeczek oszczędnościowych i kont bankowych wyraźnie związane jest z sytuacją materialną i zawodową ankietowanych. Im lepsze położenie ekonomiczne, wyższe dochody i wyższe wykształcenie, tym większy odsetek badanych deklaruje lokowanie pieniędzy w banku, w złotych.

Obligacje skarbu państwa zakupiło 15% respondentów z wyższym wykształceniem i co dziesiąty mieszkaniec wielkiego miasta. Właścicielami polisy ubezpieczeniowej są dwuipółkrotnie częściej osoby z wykształceniem wyższym (35%) niż z podstawowym (14%), znacznie częściej mieszkańcy miast (28%) niż wsi (8%). Wszyscy, bez względu na cechy społeczno-demograficzne, trzymają gotówkę w domu.

Brak jakichkolwiek oszczędności (nieposiadanie żadnej z możliwych form lokat finansowych ani gotówki w domu) deklaruje 54% ankietowanych (w kwietniu '95 - 58%)⁵. Są to przede wszystkim osoby najslabsze ekonomicznie: deklarujące dochody poniżej 125 zł na osobę w rodzinie (82%), robotnicy niewykwalifikowani (78%), bezrobotni (74%), mieszkańcy wsi (70%).

Brak oszczędności i rezerw finansowych deklaruje 65% pracowników fizyczno-umysłowych, 64% rolników i 62% rencistów. W tej samej sytuacji znajduje się także co piąty przedstawiciel kadry kierowniczej i inteligencji (22%), prawie co piąta osoba z wyższym wykształceniem (18%) i co czwarty ankietowany deklarujący dobrą kondycję finansową swojej rodziny.

Co czwarty respondent ulokował swoje oszczędności tylko w jednej z wymienionych form, natomiast 8% ankietowanych dysponuje co najmniej 4 rodzajami lokat finansowych.

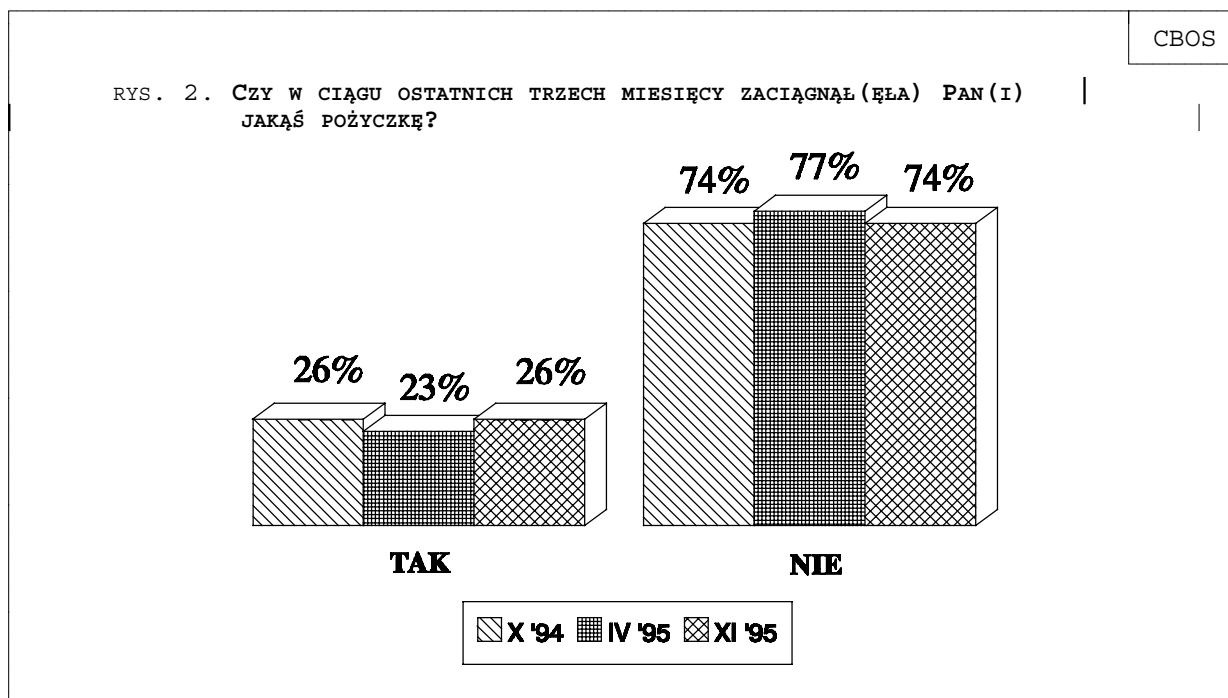
⁵ Według danych z badań zrealizowanych w tym samym okresie przez Pracownię Badań Społecznych w Sopocie 58% Polaków nie ma żadnych oszczędności.

		CBOS
Czy ma(j) Pan(i)/Państwo jakie oszczędności? (Wybór dotyczył jednej z 14 wymienionych form oszczędzania)		
▶ Nie mający żadnych oszczędności		54%
▶ Korzystający tylko i wyłącznie z jednej z wymienionych form oszczędzania		23%
▶ Dysponujący 2 rodzajami lokat finansowych		9%
▶ Dysponujący 3 rodzajami lokat finansowych		6%
▶ Dysponujący 4 i więcej rodzajami lokat finansowych		8%
		N=1254

Największe rozproszenie oszczędności (4 i więcej lokat finansowych) związane jest z dobrą kondycją finansową i wysoką pozycją społeczną. Swoje oszczędności zabezpiecza na kilka sposobów 30% respondentów z wyższym wykształceniem, 27% kadry kierowniczej i inteligencji, 19% prywatnych przedsiębiorców i tyleż samo mieszkańców wielkich miast, a także co czwarty ankietowany oceniający własną sytuację materialną jako dobrą.

POŻYCZKI

W ciągu trzech miesięcy poprzedzających sondaż dwukrotnie więcej osób zaciągało pożyczkę (26%) niż odkładało pieniądze w formie oszczędności (13%).

Co czwarty ankietowany zadłużył się. Dotyczy to w takim samym stopniu mężczyzn i kobiet. Najrzadziej zadłużają się osoby najstarsze (8%). W tym czasie zaciągnął pożyczkę co trzeci mieszkaniec wielkiego miasta (33%). Zadłużali się przedstawiciele wszystkich grup społecznych: zarówno osoby z wykształceniem wyższym (33%), jak i z zasadniczym zawodowym (30%), równie często kadra kierownicza i inteligencja (34%) jak robotnicy wykwalifikowani (35%) i niewykwalifikowani (32%). Pożyczanie pieniędzy nie wykazuje związku z wysokością dochodów na osobę w rodzinie, ale wyraźnie związane jest z samooceną warunków materialnych gospodarstwa domowego - im ona wyższa, tym mniejszy odsetek zadłużonych.

Podobnie jak w przypadku oszczędzania pieniędzy, zróżnicowanie polega nie na tym, kto pożyczka - tylko ile. Ogólnie można skonstatować, że im lepsza kondycja materialna ankietowanych, tym mniej osób zadłuża się, ale tym wyższe są pożyczane kwoty. Na przykład wśród zadłużonych robotników niewykwalifikowanych 71% pożyczało sumy nie większe niż 500 zł, podczas gdy 73% prywatnych przedsiębiorców, którzy zadłużyli się w analizowanym okresie, zaciągnęło pożyczki w wysokości co najmniej 2000 zł. Można stąd wnosić, że cel tych pożyczek jest różny: drobne długi służą raczej "wiązaniami końca z końcem" w domowym budżecie, natomiast poważne pożyczki świadczą o ich raczej inwestycyjnym niż konsumpcyjnym przeznaczeniu.

Tabela 3. Wysokość sum pożyczonych w ciągu trzech miesięcy poprzedzających sondaż według oceny własnych warunków materialnych (N=319)

w procentach

Wysokość zaciągniętej pożyczki (w nowych zł)	Ocena własnych warunków materialnych		
	Złe	Średnie	Dobre
Poniżej 100	13	5	0
101 - 200	13	8	1
201 - 500	24	19	4
501 - 1000	32	36	47
1001 - 2000	14	17	2
Powyżej 2001	5	15	47

Wysokość pożyczanych kwot związana jest z poziomem życia gospodarstw domowych.

Tabela 4. Pożyczający według deklarowanego poziomu życia (N=317)

Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Średnia suma pożyczonych pieniędzy (w nowych zł)
Żyjemy bardzo biednie - nie starcza nam nawet na podstawowe potrzeby	503
Żyjemy skromnie - musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	878
Żyjemy średnio - starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy	1873
Żyjemy dobrze - starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania	2806
Żyjemy bardzo dobrze - możemy pozwolić sobie na pewien luksus	-

Najwyższe średnie kwoty pożyczali prywatni przedsiębiorcy (3772 zł), najniższe - robotnicy niewykwalifikowani (425 zł) i osoby najstarsze (458 zł). Badani żyjący bez specjalnych trosk materialnych pożyczali średnio ponad pięciokrotnie więcej pieniędzy niż osoby ubogie. Można więc powiedzieć, że w zdecydowanej większości przypadków ankietowani zadłużali się na miarę swoich kieszeni i możliwości wywiązania się z zobowiązań finansowych względem wierzycieli.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA MATERIALNEGO

Ustalenie faktycznego stanu posiadanych oszczędności jest bardzo trudne. Pomijając chęć zatajenia swojej sytuacji majątkowej, w grę może wchodzić także rozumienie pojęcia "oszczędności". Na pytanie o nie wprost większość odpowiada, że wcale ich nie posiada⁶, mając

⁶ W październiku 1994 roku 80% badanych twierdziło, że nie ma żadnych oszczędności, podczas gdy wielokrotnie powtarzane w sondażach CBOS inne pytanie o stan oszczędności (lokaty finansowe w jednej z 14 wymienionych form oszczędzania) wykazuje, że odsetek nie posiadających oszczędności wahał się w ciągu ostatnich kilku lat od 54 do 58% ankietowanych.

zapewne na myśli nadwyżki finansowe w gotówce lub na koncie bankowym. Kiedy pytamy o dysponowanie różnego rodzaju lokatami finansowymi, okazuje się, że do posiadania przynajmniej jednej z 14 wymienionych form przyznaje się około połowy badanych. Można stąd wnosić, że część lokat (np. papiery wartościowe, polisy ubezpieczeniowe, kosztowności itp.) nie ma w świadomości ankietowanych waloru oszczędności. Być może też nie dają im one poczucia bezpieczeństwa materialnego, które związane jest przede wszystkim z posiadaniem gotówki.

Jednym ze wskaźników poczucia bezpieczeństwa materialnego może być odpowiedź na pytanie, jak długo - w przypadku braku dopływu gotówki - rodzina mogłaby żyć ze zgromadzonych oszczędności, nie obniżając dotychczasowego poziomu życia.

Tabela 5

w procentach

Jak długo był(a)by Pan(i) w stanie żyć ze zgromadzonych pieniędzy, oszczędności, nie obniżając dotychczasowego poziomu życia?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VII '92	V '93	IV '94	IV '95	XI '95
Nie ma odłożonych pieniędzy	34	43	50	48	52
Nie dłużej niż tydzień	16	17	14	15	13
Nie dłużej niż miesiąc	29	25	21	22	21
Cztery, pięć miesięcy	9	6	5	6	4
Pół roku	5	4	4	3	4
Dłużej niż pół roku	3	2	2	2	2
Trudno powiedzieć	4	3	3	4	3

Od kwietnia '94 można mówić o stabilizacji poczucia bezpieczeństwa materialnego. Nieznaczny wzrost odsetka deklarujących brak środków do życia jest raczej związany z okresowym wahaniami opinii niż symptomem pogorszenia sytuacji materialnej.

Deklaracje dotyczące pewności jutra potwierdzają przypuszczenia, że poczucie bezpieczeństwa materialnego dają jedynie gotówkowe nadwyżki finansowe. Prawdopodobnie dlatego niemal dwie piąte osiągających relatywnie wysokie dochody, co trzecia osoba z wyższym wykształceniem i co trzeci prywatny przedsiębiorca (a więc przedstawiciele grup uprzywilejowanych ekonomicznie) deklarują brak środków do życia w przypadku braku bieżącego

dopływu gotówki. Jednocześnie co dziesiąty przedstawiciel tych kategorii społecznych mógłby żyć ze zgromadzonych oszczędności dłużej niż pół roku.

Największa część ankietowanych, bez względu na zróżnicowania społeczno-demograficzne, byłaby w stanie żyć z odłożonych pieniędzy nie dłużej niż jeden miesiąc (21%).

Co czwarta osoba z wyższym wykształceniem (27%), co czwarty przedstawiciel kadry kierowniczej i inteligencji, 26% prywatnych przedsiębiorców i co trzeci ankietowany o dobrej kondycji materialnej (33%) deklarują, że zasobów finansowych wystarczyłoby im na co najmniej cztery miesiące normalnej egzystencji.

Koniec roku jest okresem raczej wyzbywania się gotówki niż jej gromadzenia. W ciągu trzech miesięcy poprzedzających listopadowy sondaż dwa razy więcej osób pożyczało pieniądze niż je oszczędzało.

Z analizy danych wynika, że ani odkładanie pieniędzy nie jest najlepszym wskaźnikiem istnienia nadwyżek finansowych w budżetach domowych, ani zaciąganie pożyczek - wskaźnikiem ubóstwa. Oszczędzają bowiem nawet najubożsi (na zaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny), a zadłużają się nawet najzamożniejsi. Różnice między tymi dwiema grupami tkwią w wielkości zaoszczędzonych lub pożyczonych sum.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy udało się Panu(i) odłożyć, zaoszczędzić jakąś sumę pieniędzy? (%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	13	87	1252
Płeć			
Mężczyźni	14	86	593
Kobiety	11	89	659
Wiek			
do 24 lat	13	87	169
25-34	12	88	225
35-44	9	91	282
45-54	11	89	207
55-64	16	84	164
65 lat i więcej	16	84	204
Miejsce zamieszkania			
Wieś	7	93	473
Miasto do 20 tys.	14	86	150
od 21 do 100 tys.	15	85	250
101-500 tys.	15	85	248
501 tys.i więcej mieszk.	23	77	131
Region			
Północny	20	80	155
Zachodni	10	90	145
Środkowozachodni	12	88	183
Środkowy	17	83	228
Wschodni	15	85	130
Południowo-wschodni	7	93	204
Południowo-zachodni	9	91	207
Wykształcenie			
Podstawowe	10	90	426
Zasadnicze zawodowe	8	92	357
Średnie	16	84	379
Wyższe	34	66	89
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	41	59	74
Prac.umysł.niż.szczebla	16	84	102
Pracownicy fiz.- umysł.	12	88	57
Robotnicy wykwalifikowani	10	90	154
Robotnicy niewykwalifik.	6	94	71
Rolnicy	8	92	79
Prywatni przedsiębiorcy	19	81	45
Bierni zawodowo			
Renciści	10	90	165
Emeryci	16	84	244
Uczniowie i studenci	12	88	65
Bezrobotni	3	97	103
Gospodynie domowe i inni	5	95	96
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	21	79	125
Sektor państwowy	10	90	146
Sektor prywatny	17	83	208
Spółdzielczość	24	76	27
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 125 zł	1	99	177
125 - 199	5	95	166
200 - 274	9	91	328
275 - 324	13	87	175
325 i powyżej	25	75	348
Ocena własnych war. mater.			
Złe	4	96	477
Średnie	12	88	565
Dobre	34	66	209
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	10	90	71
Raz w tygodniu	11	89	704
Kilka razy w roku	13	87	334
W ogóle nie uczestniczy	20	80	142
Poglądy polityczne			
Lewica	13	87	240
Centrum	13	87	334
Prawica	16	84	401
Trudno powiedzieć	6	94	275

Tabela 2. Lokowanie (inwestowanie) oszczędności: 1 - korzysta tylko z 1 z 14 możliwych form oszczędzania; 2 - korzysta z 2 form oszczędzania; 3 - korzysta z 3 form oszczędzania; 4 - korzysta z 4 i więcej form oszczędzania; 5 - nie ma żadnych oszczędności (%)

	1	2	3	4	5	Liczba osób
Ogółem	23	9	6	8	54	1254
Płeć						
Mężczyźni	23	9	6	9	53	593
Kobiety	23	9	6	8	55	661
Wiek						
do 24 lat	27	11	4	6	51	171
25-34	20	10	6	5	58	225
35-44	21	6	6	8	58	282
45-54	24	8	7	12	48	207
55-64	24	11	8	12	44	164
65 lat i więcej	21	9	3	7	60	205
Miejsce zamieszkania						
Wieś	19	5	2	3	70	473
Miasto do 20 tys.	26	11	6	7	50	150
od 21 do 100 tys.	18	13	9	8	51	251
101-500 tys.	34	12	5	13	36	248
501 tys. i więcej mieszk.	19	7	15	19	40	131
Region						
Północny	30	12	6	10	42	157
Zachodni	22	11	8	6	52	145
Środkowozachodni	17	5	1	7	69	183
Środkowy	21	8	7	9	56	228
Wschodni	18	13	6	6	57	130
Południowo-wschodni	25	5	6	10	53	204
Południowo-zachodni	25	12	7	9	48	207
Wykształcenie						
Podstawowe	21	8	2	4	65	427
Zasadnicze zawodowe	23	4	5	3	65	357
Średnie	26	14	7	13	40	380
Wyższe	16	14	22	30	18	89
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	20	10	21	27	22	74
Prac. umysł. niż. szczebla	24	17	8	14	37	102
Pracownicy fiz.- umysł.	18	9	4	5	65	57
Robotnicy wykwalifikowani	26	6	4	7	57	154
Robotnicy niewykwalifik.	14	7	0	1	78	71
Rolnicy	22	7	3	5	64	79
Prywatni przedsiębiorcy	26	10	15	19	29	45
Bierni zawodowo						
Renciści	25	6	4	3	62	165
Emeryci	22	13	6	11	49	245
Uczniowie i studenci	27	17	7	8	41	66
Bezrobotni	17	5	3	1	74	103
Gospodynie domowe i inni	27	4	5	5	60	96
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	25	6	9	15	46	125
Sektor państwowy	19	9	4	11	57	146
Sektor prywatny	24	10	9	9	48	208
Spółdzielczość	19	16	7	13	44	27
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 125 zł	12	5	1	0	82	177
125 - 199	19	4	2	6	69	167
200 - 274	26	8	3	4	58	328
275 - 324	30	7	6	6	50	175
325 i powyżej	22	16	12	19	31	349
Ocena własnych war. mater.						
Złe	19	5	3	2	71	477
Średnie	24	10	6	8	51	566
Dobre	25	13	14	24	24	210
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	34	7	6	7	46	71
Raz w tygodniu	22	9	6	7	57	706
Kilka razy w roku	23	8	5	10	54	335
W ogóle nie uczestniczy	18	15	10	13	45	142
Poglądy polityczne						
Lewica	22	7	8	11	51	240
Centrum	24	11	7	10	48	334
Prawica	25	11	6	8	50	401
Trudno powiedzieć	19	5	3	3	71	277

Tabela 3. Jaka sumę Pan(i) pożyczył(a) w ciągu ostatnich 3 miesięcy?

(%)

	Do 100 zł	100 - 200	201 - 500	501 - 1000	1001 - 2000	Powyżej 2001 zł	Liczba osób
Ogółem	7	9	19	36	14	15	319
Płeć							
Mężczyźni	10	12	18	32	16	12	149
Kobiety	5	7	20	39	11	18	169
Wiek							
do 24 lat	9	7	20	42	13	9	41
25-34	8	14	19	32	14	13	72
35-44	7	7	16	37	13	20	90
45-54	10	1	15	40	17	17	58
55-64	1	16	20	32	16	16	41
65 lat i więcej	11	18	48	23	0	0	18
Miejsce zamieszkania							
Wieś	11	7	19	38	17	8	116
Miasto do 20 tys.	7	13	21	32	6	20	44
od 21 do 100 tys.	6	10	23	31	9	20	61
101-500 tys.	7	7	20	36	14	17	56
501 tys.i więcej mieszk.	1	14	11	39	17	18	42
Region							
Północny	3	11	20	32	19	16	43
Zachodni	8	9	17	42	8	16	40
Środkowozachodni	7	8	23	42	13	7	38
Środkowy	7	10	16	38	17	11	52
Wschodni	18	13	18	25	17	17	28
Południowo-wschodni	8	6	34	27	11	15	59
Południowo-zachodni	6	9	7	42	11	25	58
Wykształcenie							
Podstawowe	12	9	25	32	9	13	82
Zasadnicze zawodowe	9	11	16	39	12	14	106
Średnie	4	8	19	32	19	17	101
Wyższe	0	8	13	45	14	20	30
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	0	0	16	61	11	11	25
Prac.umysł.niż.szczebła	11	0	12	32	16	29	40
Pracownicy fiz.- umysł.	8	11	11	44	14	12	17
Robotnicy wykwalifikowani	4	11	7	46	19	13	50
Robotnicy niewykwalifik.	25	16	30	25	4	0	21
Rolnicy	4	0	3	48	34	11	24
Prywatni przedsiębiorcy	0	7	7	8	5	73	12
Bierni zawodowo							
Renciści	15	4	29	26	19	7	33
Emeryci	4	28	33	19	6	11	33
Uczniowie i studenci	0	10	24	29	0	36	12
Bezrobotni	5	14	31	34	8	7	27
Gospodynie domowe i inni	9	8	31	38	10	4	24
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	3	0	13	53	15	15	53
Sektor państwowy	12	11	6	40	17	14	53
Sektor prywatny	8	4	16	30	11	31	52
Spółdzielczość	9	36	34	9	0	11	10
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 125 zł	21	10	28	24	11	5	44
125 - 199	11	15	24	33	13	4	43
200 - 274	4	9	27	33	17	10	86
275 - 324	7	11	16	34	16	16	51
325 i powyżej	3	6	8	42	10	31	80
Ocena własnych war. mater.							
Złe	13	13	24	32	14	5	133
Średnie	5	8	19	36	17	15	144
Dobre	0	1	4	47	2	47	41
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	0	18	19	28	28	7	11
Raz w tygodniu	6	10	17	41	15	11	176
Kilka razy w roku	8	7	25	26	10	23	97
W ogóle nie uczestniczy	12	5	18	35	13	16	35
Poglądy polityczne							
Lewica	7	1	27	30	13	20	57
Centrum	11	13	18	29	14	15	91
Prawica	4	9	18	37	15	17	108
Trudno powiedzieć	7	11	18	45	12	7	63

Tabela 4. Jak długo był(a)by Pan(i) w stanie żyć ze zgromadzonych pieniędzy, oszczędności, nie obniżając dotychczasowego poziomu życia? 1 - Nie dłużej niż tydzień; 2 - Nie dłużej niż miesiąc; 3 - Cztery, pięć miesięcy; 4 - Pół roku; 5 - Jeszcze dłużej

						(%)		
	1	2	3	4	5	Nie ma odłożonych pieniędzy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	21	4	4	2	52	3	1254
Płeć								
Mężczyźni	13	23	5	4	3	48	4	593
Kobiety	12	20	4	4	2	55	3	661
Wiek								
do 24 lat	17	20	4	2	1	53	3	171
25-34	9	17	8	4	2	57	3	225
35-44	16	20	2	7	2	50	3	282
45-54	10	26	5	4	2	49	4	207
55-64	11	21	4	4	3	54	3	164
65 lat i więcej	12	25	5	3	3	49	4	205
Miejsce zamieszkania								
Wieś	16	22	3	3	2	51	3	473
Miasto do 20 tys.	11	11	9	6	1	62	1	150
od 21 do 100 tys.	11	22	3	5	2	53	4	251
101-500 tys.	10	24	6	4	3	48	5	248
501 tys. i więcej mieszk.	11	24	6	4	5	47	4	131
Region								
Północny	9	17	5	5	5	53	7	157
Zachodni	10	14	6	4	0	63	3	145
Środkowozachodni	6	19	6	4	4	62	1	183
Środkowy	24	22	3	5	2	40	3	228
Wschodni	12	24	3	6	2	49	4	130
Południowo-wschodni	13	16	4	3	3	41	1	204
Południowo-zachodni	10	16	5	2	2	60	4	207
Wykształcenie								
Podstawowe	13	22	2	2	1	57	2	427
Zasadnicze zawodowe	14	17	4	3	1	58	3	357
Średnie	13	24	6	6	3	44	5	380
Wyższe	6	28	10	7	10	33	4	89
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	13	30	10	7	8	26	5	74
Prac.umysł.niż.szczebła	18	22	8	9	0	41	2	102
Pracownicy fiz.- umysł.	14	30	6	8	0	43	0	57
Robotnicy wykwalifikowani	11	22	3	1	0	57	5	154
Robotnicy niewykwalifik.	22	16	0	1	0	59	2	71
Rolnicy	21	19	6	8	4	37	4	79
Prywatni przedsiębiorcy	10	24	2	14	10	35	6	45
Bierni zawodowo								
Renciści	9	21	3	2	1	62	1	165
Emeryci	12	22	6	3	4	49	3	245
Uczniowie i studenci	9	21	5	0	1	56	8	66
Bezrobotni	11	14	1	2	2	69	2	103
Gospodynie domowe i inni	8	22	2	5	1	60	3	96
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	14	25	6	8	1	44	3	125
Sektor państwowy	16	19	5	3	2	54	1	146
Sektor prywatny	16	27	5	5	3	40	5	208
Spółdzielczość	4	12	0	11	0	62	10	27
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 125 zł	19	13	2	1	1	63	1	177
125 - 199	14	18	2	1	0	63	1	167
200 - 274	11	23	3	4	1	56	3	328
275 - 324	13	24	3	4	2	47	5	175
325 i powyżej	10	27	8	7	5	38	5	349
Ocena własnych war. mater.								
Złe	16	13	2	2	1	65	1	477
Średnie	11	27	4	3	1	49	4	566
Dobre	9	25	10	13	10	28	6	210
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	14	20	3	3	1	54	4	71
Raz w tygodniu	14	24	4	4	2	48	3	706
Kilka razy w roku	11	18	4	4	3	58	2	335
W ogóle nie uczestniczy	10	17	8	5	3	52	4	142
Poglądy polityczne								
Lewica	10	20	6	3	4	54	2	240
Centrum	17	21	2	4	3	50	2	334
Prawica	11	26	7	4	2	47	3	401
Trudno powiedzieć	13	17	2	4	0	58	6	277